

УДК 371.31

Tatyana Suvorova¹

¹seniour teacher ZNTU

МОДЕЛІ ЧИТАННЯ В КОНТЕКСТІ ESP

Знання іноземної мови відкриває необмежений доступ до наукової літератури, дає можливість ознайомитися із досягненнями світової науки і техніки. Студентам політехнічних вузів іноземна мова потрібна головним чином для глибшого освоєння спеціальності, а також для практичного використання у професійній діяльності. Тому одним із завдань навчання студентів іноземній мові є формування умінь читати іншомовну літературу зі спеціальності для отримання необхідної інформації. Для досягнення цих цілей треба добре розуміти сам процес читання.

Більшість вчених погоджуються, що читання є одним з найважливіших навичок для освітнього та професійного успіху. Зокрема, читання займає особливе місце при вивченні англійської мови для професійних цілей (ESP), оскільки воно знаходиться в центрі багатьох

завдань, що виконуються учасниками ESP; або при набутті знань з цільового комунікативного дискурсу, або в поєднанні з використанням інших навичок, наприклад письма. Насправді, читання - це комплексна, цілеспрямована, інтерактивна, усвідомлююча та гнучка діяльність, яку не дуже легко визначити.

Читання є одним з чотирьох мовних навичок, яке вважається рецептивним вмінням, оскільки передбачає реагування на текст, а не на його створення. Воно передбачає розуміння змісту письмового тексту на рівні слова, речення або усього тексту. Насправді, читання підсилює інші мовні навички тих, хто вивчає мову. Наукові дані підтверджують, що ті, хто читає більше, мають більший словниковий запас, краще складають тести з граматики і краще виконують завдання з письма.

Читання в значній мірі розглядається як взаємодія процесів і змісту, читання і розуміння, що проходить три етапи:

1. Читання як перенесення інформації;
2. Читання як взаємодія між думкою і мовою;
3. Читання як взаємодія між думкою, мовою, читачем, текстом і змістом кожного з цих елементів.

Термін «модель» відноситься до формалізованої, візуально представленої теорії «що відбувається в очах і розумі читачів, коли вони розуміють (або не розуміють) текст ». Таким чином, модель можна охарактеризувати як систематичні передбачення про прихований процес, які потім піддаються випробуванню шляхом експериментального дослідження.

Перша модель читання-це "the bottom-up model". У цьому типі моделі читач починає з написаного тексту (the bottom) і будує сенс за допомогою букв, слів, фраз, конструкцій і речень. Ця модель дає можливість зрозуміти, що читання - це процес, в якому невеликі шматки тексту поглинаються, аналізуються і поступово додаються до наступних порцій, поки вони не стають значущими. Інакше кажучи, читання проходить цілий ряд етапів, які ведуть до розуміння. Точніше, модель "the bottom-up" базується на питаннях, пов'язаних з швидкою обробкою текстів і ідентифікацією слів і на здатності читача розпізнавати слова ізольовано, безпосередньо зіставляючи отримані дані в якусь незалежну репрезентативну форму в ментальному лексиконі. Це зіставлення проходить незалежно від контексту. Насправді процес "the bottom-up" відбувається тоді, коли читач приділяє увагу до деталей, намагаючись розшифрувати окремі слова, які здаються йому незнайомими, і інші лінгвістичні явища, для досягнення розуміння тексту.

На відміну від моделі "the bottom-up", модель "the bottom-down" описує читання як лінійний процес, який починається з верхньої, вищої ментальної стадії і до самого тексту. Модель "the bottom-down" підкреслює, що на першому етапі важливе саме значення. Це відбувається коли читач робить здогадки щодо змісту, базуючись на здобутому досвіді, а потім вже йде пошук у тексті очікуваних даних конкретної ситуації. При такому типі обробки читач керується сенсом, на відміну від попередньої моделі, де він керується текстом. Отже, читач підходить до тексту з попередніми знаннями та концепціями, які розглядаються як "набуті знання", а через текст будує зміст тексту. Набуті знання читача можуть складатись із знань за професійною або загальною тематикою, загальних знань світу, абстрактних концептуальних знань або їх комбінацій. Інакше кажучи, обробка тексту за моделлю "the top-down" це отримання загального розуміння тексту за допомогою текстових знаків на базі набутих знань. Цей процес проходить наступні етапи:

1. глаза бачать текст;
2. обдумування і передбачення щодо сенсу усього тексту;
3. ціле речення у якості моделі для перевірки сенсу;
4. подальший аналіз слів;
5. за необхідністю (коли немає впевненості), аналіз букв.